

ОРГАНІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Перчук О. В.,
Артюх О. О.

Предмет дослідження: теоретичні та організаційні аспекти персонального військового обліку на підприємствах та напрями їх удосконалення.

Метою статті дослідження питань організації та ведення військового обліку в Україні в умовах сучасних викликів та загроз.

Методологія проведення роботи. Методичною основою дослідження є загальнонауковий діалектичний метод, методи індукції, дедукції. При вивченні теорії та діючої практики ведення військового обліку на вітчизняних підприємствах використані прийоми оцінки, зіставлення, порівняння, групування, класифікації. При дослідженні нормативно-правових основ організації військового обліку в Україні, його ролі в реалізації мобілізаційної політики держави використовувалися: з метою всебічного пізнання об'єкта дослідження – діалектичний метод, методи аналізу та синтезу; для виявлення переваг та недоліків різних видів військового обліку – метод порівняння та логічного узагальнення; з метою наочного зображення матеріалу, теоретичних та практичних положень – метод спостереження, узагальнення та графічного зображення даних.

Результати і висновки роботи. У статті досліджуються актуальні питання щодо організаційно-правового забезпечення організації та ведення військового обліку в Україні. Проаналізовано та критично оцінено особливості організації та ведення військового обліку на підприємствах з урахуванням сучасних умов. Визначено складові механізму ефективної взаємодії з районними (міськими) територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки з питань ведення військового обліку, окреслено проблеми та запропоновані шляхи їх вирішення.

Ключові слова: військовий облік, військовозобов'язані особи, персональний облік військовозобов'язаних за місцем їх роботи, бронювання, військовий облік жінок, управління персоналом, документальне забезпечення.

THEORETICAL BASIS OF ACCOUNTING PAYMENTS TO EMPLOYEES OF HEALTH CARE INSTITUTIONS

Perchuk Oksana,
Oleksandr Artyukh

The subject of research: theoretical and organizational aspects of personal military accounting at enterprises and directions for their improvement.

The purpose of the study of issues of organization and maintenance of military records in Ukraine in the conditions of modern challenges and threats.

Method or methodology for conducting research. The methodological basis of the research is the general scientific dialectical method, methods of induction, deduction. When studying the theory and current practice of military accounting at domestic enterprises, the methods of evaluation, comparison, comparison, grouping, and classification were used. When researching the normative and legal foundations of the organization of military accounting in Ukraine, its role in the implementation of the state's mobilization policy, the following were used: for the purpose of comprehensive knowledge of the object of research - dialectical method, methods of analysis and synthesis; to identify the advantages and disadvantages of various types of military accounting - the method of comparison and logical generalization; for the purpose of visual representation of the material, theoretical and practical provisions - a method of observation, generalization and graphic representation of data.

The results of research and conclusions. The article examines current issues regarding the organizational and legal support of the organization and keeping military records in Ukraine. The peculiarities of the organization and maintenance of military accounting at enterprises were analyzed and critically evaluated, taking into account modern conditions. The components of the mechanism of effective interaction with the district (city) territorial centers of recruitment and social support in matters of military record keeping are defined, problems are outlined and ways to solve them are proposed.

Key words: military registration, conscripts, personal registration of conscripts at their place of work, reservation, military registration of women, personnel management, documentary support.

JEL Classification: M12, M49

Постановка проблеми. За сучасних умов на діяльність вітчизняних підприємств прямо чи опосередковано впливають різноманітні фактори зовнішнього та внутрішнього середовища. Вплив цих факторів необхідно враховувати при плануванні та забезпеченні сталого функціонування та розвитку підприємств. Сьогодні повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України стає ключовим чинником зовнішнього середовища, що системно негативно впливає на всю національну економіку та діяльність кожного окремого підприємства. Питання ведення військового обліку було і є актуальним для будь-якого вітчизняного та іноземного суб'єкта господарювання, який веде господарську діяльність в Україні.

Можна проілюструвати суттєвий вплив рівня мобілізаційної підготовки на забезпечення стабільності роботи та економічної безпеки суб'єктів господарювання, однією з складових якої є військовий облік призовників, військовозобов'язаних і резервістів (ПВР).

В умовах військової агресії росії проти України роботодавці зобов'язані вести облік працівників, які відносяться до категорії призовників або військовозобов'язаних, та систематично інформувати органи військового управління на місцях про їх прийняття або звільнення. Будь-яке підприємство, незалежно від належності та форми власності, зобов'язане організувати та вести військовий облік призовників, військовозобов'язаних і резервістів відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» [11] та нового Порядку [9].

Це забезпечить передумови для своєчасного та якісного проведення призову резервістів та військовозобов'язаних на військову службу у разі мобілізації та сприятиме ефективному використанню трудових ресурсів для підтримання безперервної виробничої діяльності підприємств, а населення держави необхідними для життєдіяльності ресурсами та послугами. Також сприятиме ефективному формуванню Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законодавства військових формувань людськими мобілізаційними ресурсами, що в свою чергу обов'язково сприятиме підвищенню обороноздатності всієї держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням системи військового обліку займалося багато науковців, зокрема в більшості випадків основна увага приділяється вивченню нормативно-правових питань. Недавні зміни в законодавстві стимулювали появу різних рекомендацій від управлінців-практиків. Чимало уваги в наукових джерелах приділено проблемам організації та ведення військового обліку жінок. В своїх наукових доробках це досліджували: Карпенко М. І., Алещенко В. І., Бабіч М. М., Базов В., Блінова Г. О., Боброва Ю. Ю., Богуцький П. П., Григоренко Є. І., Жалій Т. В., Макушев П. В., Овчаренко А. С., Опанасенко О. О., Пасіка С. П., Стратонов В. М., Стрельцов Є. Л., Туркот М. С., Чимишенко С. М., Чернишова В. Ю., Шемшученко Ю. С., Ющик О. І., та інші.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження питань організації та ведення військового обліку в Україні в умовах сучасних викликів та загроз. Для досягнення мети в процесі дослідження були поставлені такі завдання: дослідити організаційно-правові аспекти організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів в Україні; проаналізувати та критично оцінити особливості організації та ведення військового обліку на підприємствах з урахуванням сучасних умов; розробити механізм ефективної взаємодії з районними (міськими) територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) з питань ведення військового обліку, визначити проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Військовий облік є невід'ємною частиною мобілізаційної підготовки держави. Військовий облік ведеться з метою визначення наявних людських мобілізаційних ресурсів та їх накопичення для забезпечення повного та якісного укомплектування Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення особовим складом у мирний час та в особливий період.

З метою ведення військового обліку в державі створюється система військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Система військового обліку – сукупність узгоджених за завданнями державних органів, підприємств, установ та організацій, які ведуть військовий облік та забезпечують її функціонування із застосуванням засобів автоматизації процесів та використанням необхідних баз даних (реєстрів), визначених законодавством. Головною вимогою до системи військового обліку є забезпечення повноти та достовірності даних, що визначають кількісний склад та якісний стан ПВР.

Для забезпечення військового обліку громадян України використовується Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів (ПВР), який призначений для збирання, зберігання, обробки та використання даних про ПВР. Тобто актуальні дані про призовника автоматично стікатимуться до військових. Передбачається також взаємодія з Державним реєстром актів цивільного стану громадян, Єдиною державною електронною базою з питань освіти, Єдиним державним реєстром судових рішень, реєстрами територіальних громад, Реєстром платників єдиного податку та Державним реєстром загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Організація та ведення військового обліку в Україні здійснюється центральними і місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, органами військового управління (органами управління), військовими частинами (підрозділами) Збройних Сил (ЗС) та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП), підприємствами, установами та організаціями, закладами освіти, закладами охорони здоров'я незалежно від підпорядкування і форми власності.

Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів» №1487 від 30.12.2022 р. визначає механізм організації та ведення військового обліку ПВР центральними і місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування [9]. Ухвалений документ встановлює обов'язковість актуалізації даних про зміну місця проживання та інших даних, також передбачає суттєве посилення контролю за взяттям на облік, обмін даними між різними органами влади, реєстрами та роботодавцями осіб, які підлягають військовому обліку.

Сучасний військовий облік в Україні має виконувати наступні завдання:

- утворення військового резерву людських ресурсів, накопичення військово-навчених людських ресурсів, необхідних для укомплектування Збройних Сил, інших військових формувань у мирний час та в особливий період;
- проведення аналізу кількісного складу та якісного стану ПВР для їх ефективного використання в інтересах оборони та національної безпеки держави;
- своєчасне оформлення військово-облікових документів ПВР;
- організація своєчасного бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час;
- забезпечення контролю за станом військового обліку в державних органах, на підприємствах, в установах та організаціях;
- забезпечення контролю за дотриманням призовниками, військовозобов'язаними та резервістами правил військового обліку;
- забезпечення громадян України інформацією щодо виконання ними військового обов'язку [9].

На практиці документальне оформлення військового обліку підприємствами здійснюється відповідно до постанови КМУ від 17 січня 2018 р. № 55, якою було затверджено Типову інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну [14]. Прийняття вказаного документа було зумовлено потребами часу, тенденціями діджиталізації, коли здебільшого документування управлінської інформації в установах здійснюється в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, кваліфікованої електронної печатки та кваліфікованої електронної позначки часу, крім випадків наявності обґрунтованих підстав для документування управлінської інформації у паперовій формі.

Необхідно відзначити, що в Порядку № 1487 передбачається можливість відображення в електронній формі інформації з військово-облікових документів особи про місце проживання та його зміну з використанням мобільного додатку Порталу Дія. Проте, такий спосіб пред'явлення даних військово-облікових документів наразі технічно не впроваджений. Вважаємо це позитивним нововведенням, адже, в майбутньому це допоможе швидше наповнювати Реєстр військовозобов'язаних актуальною інформацією, а людям витратити для цього менше свого часу.

Організація військового обліку в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях покладається на відповідних керівників. Обов'язки з ведення військового обліку в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях покладаються на працівників служби управління персоналом.

Узагальнення нормативної бази щодо ведення військового обліку у нашій державі дозволяє класифікувати його:

- 1) за призначенням на:
  - спеціальний, на якому перебувають військовозобов'язані, заброньовані за органами державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями на період мобілізації та воєнний час;
  - загальний, якому підлягають інші військовозобов'язані.
- 2) за видом військової служби у майбутньому (у добровільному порядку (за контрактом) або за призовом):
  - облік призовників;
  - облік військовозобов'язаних;
  - облік резервістів,
- 3) за статтю:
  - військовий облік чоловіків;
  - військовий облік жінок.
- 4) за військово-обліковими спеціальностями та за складом військовозобов'язаних у залежності від військового звання:
  - військовий облік рядового і сержантського складу;
  - військовий облік офіцерів.
- 5) за критерієм обсягу та деталізації поділяється на:
  - персонально-якісний - передбачає облік відомостей (персональних та службових даних) стосовно ПВР за задекларованим (зареєстрованим) місцем проживання, які узагальнюються в облікових документах та вносяться до Єдиного державного реєстру ПВР. Ведення цього виду обліку покладається на відповідні районні (міські) ТЦК та СП, органи СБУ, підрозділи Служби зовнішньої розвідки (СЗР);
  - персонально-первинний - передбачає облік відомостей стосовно ПВР за місцем їх проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці. Ведення такого обліку покладається на виконавчі органи сільських, селищних, міських рад (у разі відсутності відповідних районних (міських) ТЦК та СП;
  - персональний - передбачає облік відомостей відповідних осіб за місцем їх роботи (служби) або навчання та покладається на керівників державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

В умовах правового режиму воєнного стану бронювання військовозобов'язаних за органами державної влади, іншими державними органами, а також підприємствами, установами, організаціями, які задовольняють потреби Збройних Сил, інших військових формувань, населення, здійснюється відповідно до Порядку

бронювання військовозобов'язаних за списком військовозобов'язаних під час дії воєнного стану, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 року № 76 [8].

Відповідно обов'язкова строкова військова служба в Україні передбачена чинним законодавством тільки для чоловіків та не вважається дискримінацією за ознакою статі (ст. 6 Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»), тоді як жінки проходять війську службу в мирний час тільки за контрактом.

Із нововведень, які запроваджені у 2022 році в частині військового обліку - це взяття на облік жінок у відповідності до Наказу Міністерства оборони України від 11.10.2021 р. № 313 «Про затвердження Переліку спеціальностей та/або професій, споріднених з відповідними військово-обліковими спеціальностями, після одержання яких жінки беруться на військовий облік військовозобов'язаних» [12]. Для взяття на військовий облік жінки повинні самостійно відвідати територіальний центр за місцем своєї реєстрації. Алгоритм взяття на облік жінок нічим не відрізнятиметься від того, що діє сьогодні для чоловіків. До 31 грудня 2022 року не застосовуватимуться штрафи ні стосовно жінок, які не стали на військовий облік, ні стосовно керівників підприємств, на яких ці жінки працюють.

Військовий облік ведеться на підставі паспорта громадянина України та військово-облікових документів:

- посвідчення про приписку до призовної дільниці – для призовників;
- військовий квиток або тимчасове посвідчення – для військовозобов'язаних;
- військовий квиток – для резервістів.

Військовому обліку на підприємстві підлягають: призовники (особи віком від 16 до 27 років, які приписані до призовних дільниць); військовозобов'язані та резервісти, які не досягли граничного віку перебування у запасі. А з 01 грудня 2021 року до військової служби також будуть призвані жінки, які мають медичну або фармацевтичну спеціальність, а також жінки, які мають спеціальність та/або професію споріднену відповідним військово-обліковим спеціальностям і придатні для проходження військової служби за станом здоров'я і віком [12].

Зміни у частині військового обліку тепер стосуються і жінок, які можуть бути призвані на військову службу або залучені для виконання робіт із забезпечення оборони держави тільки у військовий час. У мирний же час жінки можуть бути прийняті на військову службу в добровільному порядку (за контрактом).

Керівники підприємств, установ, організацій незалежно від підпорядкованості та форми власності зобов'язані організувати ведення персонального військового обліку працюючих на підприємстві призовників і військовозобов'язаних. Для належного функціонування системи військового обліку (забезпечення її автоматизації із застосуванням Єдиного державного реєстру ПВР) визначається кількість осіб, відповідальних за ведення військового обліку з урахуванням норм, зокрема, в державних органах, на підприємствах, в установах та організаціях за наявності на військовому обліку:

- менше 500 чоловік, то вести військовий облік буде посадова особа кадрового підрозділу. Причому за це їй установлюється доплата в розмірі до 50% посадового окладу;
- від 501 до 2000 – буде один відповідальний;
- від 2001 до 4000 – два відповідальних;
- від 4001 до 7000 – три відповідальних, а на кожні наступні 3000 призовників і військовозобов'язаних по одному відповідальному додатково [9].

У разі наявності на підприємстві двох і більше осіб, відповідальних за ведення військового обліку, їх об'єднують в окремий підрозділ (відділ, сектор, групу тощо).

Особи, відповідальні за ведення військового обліку (крім державних службовців), повинні відповідати кваліфікаційним вимогам, визначеним для інспектора з військового обліку відповідно до національного класифікатора ДК 003:2010 «Класифікатор професій» Відповідно до [6] визначено назву професії – інспектор з військового обліку код – 3439. Однак, жоден галузевий Державний класифікатор професій не містить офіційної кваліфікаційної характеристики для цієї професії, а також не розроблено відповідний професійний стандарт.

Обов'язки підприємства у сфері військового обліку зображені на рис. 1.

Під час прийняття на роботу ПВР відповідальні особи на підприємстві мають ознайомити (під особистий підпис) з Правилами військового обліку, які являють собою документ, форма якого затверджена Додатком 2 Порядку [9]. Цей документ має бути роздрукований та розміщений на видному місці в загальнодоступному приміщенні. У Правилах військового обліку визначені обов'язки ПВР, а також відповідальність за порушення таких правил, законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, зіпсуття або недбале зберігання військово-облікових документів, яке спричинило їх втрату.

Підприємство повинне також:

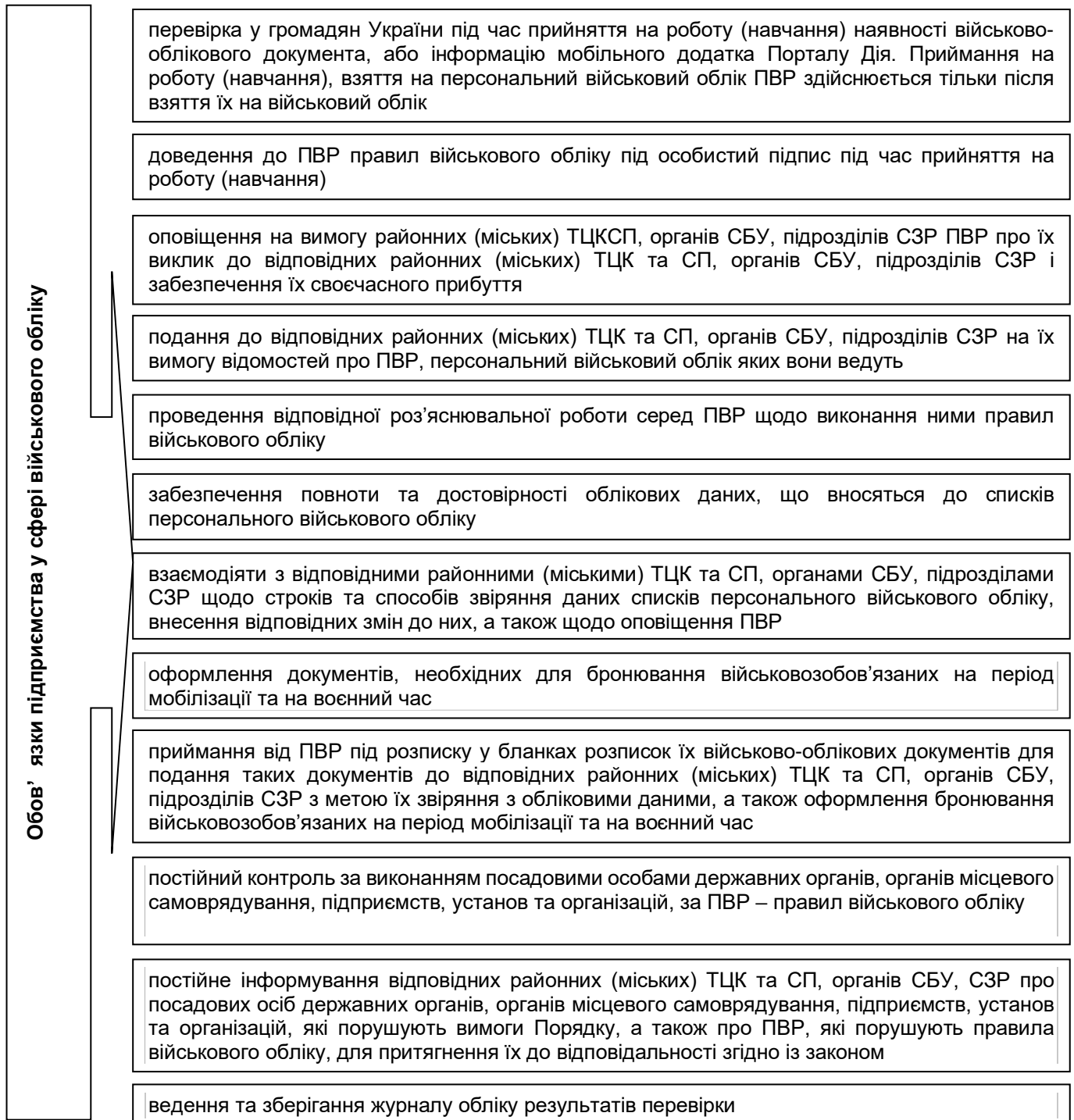
- надсилати у 7-денний строк з дня видання наказу про прийняття на роботу (навчання), звільнення з роботи, завершення навчання (відрахування із закладу освіти) до відповідних районних (міських) ТЦК та СП, органів СБУ, підрозділів СЗР повідомлень про зміну облікових даних ПВР
- не рідше одного разу на рік проводити звіряння даних списків персонального військового обліку з обліковими документами відповідних районних (міських) ТЦК та СП, органів СБУ, підрозділів СЗР, в яких вони перебувають на військовому обліку;
- здійснювати внесення у 5-денний строк з дня подання відповідних документів (або відображення в електронній формі інформації, що міститься у таких документах, які можуть пред'являтися (надаватися) з використанням мобільного додатка Порталу Дія) змін до списків персонального військового обліку щодо прізвища, власного імені та по батькові (за наявності), реквізитів паспорта громадянина України та паспорта

громадянина України для виїзду за кордон, адреси задекларованого/зареєстрованого місця проживання, адреси місця фактичного проживання, сімейного стану, освіти, місця роботи і посади;

- надсилати щомісяця до 5 числа до відповідних районних (міських) ТЦК та СП, органів СБУ, підрозділів СЗР повідомлень про зміну таких облікових даних;

складення і подання щороку до 1 грудня до відповідних районних (міських) ТЦК та СП списків громадян, які підлягають приписці до призовних дільниць [9].

Персональний облік військовозобов'язаних і призовників на підприємстві здійснювався в особових картках працівників типової форми № П-2, яка затверджена Наказом № 495, у розд. II «Дані про військовий облік» [5]. Відомості в цей розділ заносяться на підставі записів у військово-облікових документах працівників (військового квитка, тимчасового посвідчення, посвідчення про приписку).

Рисунок 1. Обов'язки підприємства щодо організації військового обліку [9].

У розд. II «Дані про військовий облік» типової форми № П-2 наводиться інформація про: військовозобов'язаних рядового, сержантського і старшинського складу; офіцерів запасу; призовників.

Особові картки військовозобов'язаних і призовників зберігаються на підприємстві окремо від карток, які ведуться на всіх інших працівників підприємства. Такі особові картки зберігаються в алфавітному порядку за наведеними вище групами:

У кожній групі слід окремо виділити особові картки військовозобов'язаних, заброньованих за підприємством. Особові картки військовозобов'язаних, знятих з військового обліку за віком або станом здоров'я, повинні зберігатися в окремій картотеці.

Починаючи з 05 січня 2023 року, підхід до документації з військового обліку було змінено. Новий порядок не передбачає ведення особових карток за типовою формою первинного обліку № П-2 «Особова картка працівника», а замість цього вимагає ведення списків персонального військового обліку та відповідних справ.

Списки персонального військового обліку ведуться в електронному або паперовому вигляді відповідно до форми, затвердженої Додатком 5 до Порядку, окремо за 4 групами щодо:

- військовозобов'язаних (резервістів) офіцерського складу;
- військовозобов'язаних (резервістів) рядового, сержантського та старшинського складу;
- військовозобов'язаних та резервістів з числа жінок;
- призовників.

Якщо підприємство використовує електронну форму реєстру, то після заповнення списків необхідно роздрукувати та підписати їх керівником та особою, відповідальною за ведення військового обліку. Це повинно бути зроблено щороку до 25 січня (станом на 1 січня). Після цього списки разом з відомістю оперативного обліку ПВР реєструються в службі діловодства. Для цього можна створити окремий журнал або реєструвати їх як внутрішні документи.

Інформація про чисельність ПВР вноситься до відомості оперативного обліку ПВР (форма затв. Додатком 12 до Порядку), що зберігається разом зі списками персонального військового обліку.

Відповідальність за оформлення Списків персонального військового обліку та відомості оперативного обліку покладаються на відповідальну за це особу. Відомості щодо осіб, виключених з персонального військового обліку, зберігаються у таких списках до кінця поточного року з відображенням відповідної інформації про їх чисельність у відомості оперативного обліку ПВР.

Для кожної групи персонального військового обліку формується окрема справа, в якій мають зберігатися копії військово-облікових документів призовників, військовозобов'язаних і резервістів. Окремо зберігаються копії військово-облікових документів тих осіб, які не досягли граничного віку перебування в запасі та були виключені з військового обліку районними (міськими) ТЦК та СП.

Для повідомлення інформації про прийняття/звільнення працівника визначена спеціальна форма, затв. Додатком 4 Порядку.

На військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню за переліками посад та професій, військовими комісаріатами за місцем розташування підприємств оформлюються посвідчення про відстрочку від призову та повідомлення про зарахування на спеціальний військовий облік.

Підприємству також потрібно складати план заходів із військового обліку в кінці кожного поточного року на наступний рік, у якому необхідно конкретизувати заходи, строки, відповідальних осіб за кожен захід.

Розглянувши особливості організації військового обліку на підприємстві варто зосередити увагу на відповідальності за порушення чинного законодавства в частині оборони та мобілізаційної підготовки. На сьогодні діє адміністративна відповідальність до посадових осіб підприємства у разі ухилення від військового обліку зобов'язаних працівників. Розмір штрафу встановлено від 200 до 300 НМДГ (від 3400 до 5100 грн.), а за повторне протягом року порушення, за яке особа вже піддавалася адміністративному стягненню штраф застосовується у розмірі від 300 до 500 НМДГ (від 5100 до 8500 грн.) [4].

Доцільно проаналізувати також, яку інформацію в зворотному зв'язку мають надавати відповідно органи у разі призову на строкову військову службу працівників підприємства для підтвердження його права на увільнення від роботи зі збереженням середнього заробітку. Таким підтверджувальним документом є отримана від військомату повістка затвердженої форми.

Підтвердними документами (для роботодавця) про проходження військової служби працівником (у т. ч. за призовом осіб офіцерського складу), можуть бути також:

- довідка, яку надає військомат або військова частина на запит роботодавця;
- витяг із наказу військомату;
- витяг із наказу військової частини про проходження громадянами військової служби.

Також можна як підтвердження надавати копії записів у військовому квитку, копію укладеного контракту.

Важливою складовою належної організації військового обліку ПВР є перевірка його стану на підприємстві. Такі контрольні заходи відбуваються відповідно за питаннями, що визначені у Додатку 31 Порядку [9].

Під час перевірки підприємств, установ, організацій вивченню підлягають такі документи:

1) накази керівників про призначення відповідальних осіб за ведення військового обліку та їх посадові інструкції;

2) штатний розпис;

3) керівні документи;

4) накази керівників про прийняття та звільнення з роботи ПВР;

5) розпорядчі документи з організації питань, які підлягають перевірці;

- 6) картотека особових справ (карток) працівників;
- 7) документи службового листування з районним (міським) військоматом;
- 8) планувальні та звітні документи за минулий та поточний роки;
- 9) документи з опрацювання пропозицій до переліку посад і професій, що підлягають бронюванню;
- 10) перелік посад і професій військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню на період мобілізації та на воєнний час;
- 11) відомості про чисельність військовозобов'язаних, які заброньовані згідно з переліками посад і професій, і військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню;
- 12) посвідчення про відстрочку від призову до ЗСУ на період мобілізації та на воєнний час, відомості щодо їх видачі;
- 13) журнал обліку результатів перевірок стану військового обліку призовників і військовозобов'язаних та звіряння облікових даних із даними районних (міських) військових комісаріатів;
- 14) розписки про отримання військово-облікових документів;
- 15) списки ПВР, відомості про нарахування й отримання зарплати працівниками та інші документи.

Питання перевірки доводяться до державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які включені до відповідних планів перевірки, не пізніше ніж за 10 днів до її початку. За результатами документальної перевірки складаються акти.

На нашу думку є цілий комплекс проблем, які перешкоджають функціонуванню налагодженої системи військового обліку в Україні

Встановлений в українському законодавстві правовий порядок здійснення військового обліку працівників потребує доповнення в частині встановлення обов'язку фізичних осіб – роботодавців щодо здійснення персонального обліку призовників і військовозобов'язаних.

З метою збереження національної економіки в умовах воєнного стану доречно внести зміни та доповнення до законодавства України щодо розширення умов, за яких військовозобов'язані, які працюють на підприємствах, в установах та організаціях, можуть відстрочити військову службу під час мобілізації шляхом їх бронювання.

Обґрунтованими та такими, що відповідають запитам суспільства є напрямки реформування законодавства в частині особливостей правового порядку військового обліку жінок в Україні щодо уточнення переліку професій та/або спеціальностей споріднених з військово-обліковими спеціальностями, після одержання яких жінки беруться на військовий облік військовозобов'язаних та ініціювання встановлення засад добровільності для здійснення військового обліку жінок.

Як відзначає Панова І.В., що належному та повному веденню військовому обліку в Україні мала сприяти б його цифровізація, яка могла б бути уже давно реалізована в рамках електронізації державних послуг. Увесь спектр дій пов'язаних з державними обліками і реєстрами, в тому числі військового, мають бути реалізовані за допомогою сучасних засобів роботи держави з громадянами. Громадяни мають самі за допомогою зручних для них засобів надавати необхідну інформацію, і цифровізація військового обліку має тільки надати додаткові можливості для цього [7]. Певні зрушення відбулися із запровадженням нового Порядку. В ньому зокрема передбачена цифровізація багатьох процесів, що пов'язані з військовим обліком, що дозволить забезпечити більш ефективне та швидке ведення документації та обмін даними між різними органами влади.

Ще однією важливою проблемою щодо ефективного ведення військового обліку в країні на різних рівнях на сьогоднішній день є потреба в підвищенні кваліфікації працівників державного та недержавного сектору економіки, що відповідають за питання мобілізаційної підготовки в частині, що стосується організації та ведення військового обліку громадян України. Існуючу проблему і має вирішити стандартизація підготовки фахівців з військового обліку громадян України, що у подальшому стане основою побудови та функціонування системи підвищення кваліфікації зазначених фахівців.

Висновки. Оновлені правила військового обліку повинні забезпечити більш ретельний контроль над взяттям на облік, диджиталізацію багатьох процесів, обмін даними між різними органами влади, реєстрами та працедавцями військовозобов'язаних громадян.

Ведення військового обліку на підприємстві - це обов'язок підприємства, за невиконання якого посадові особи підприємства можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності. Тому, для мінімізації ризику притягнення до відповідальності за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію (ст. 210-1 КУпАП) роботодавцям слід дотримуватися запропонованих рекомендацій під час підбору кандидатів та здійснення дій щодо прийняття на роботу чи звільнення працівників, які відносяться до числа ПВР.

У прийнятому Порядку міститься цілий перелік інших зобов'язань, що можуть бути покладені на менеджера з персоналу як на особу, відповідальну за ведення персонального військового обліку на підприємстві. Невиконання чи неналежне виконання будь-якого з таких зобов'язань може бути підставою для притягнення до адміністративної відповідальності.

Організація ефективного військового обліку на підприємствах України надасть можливість: по-перше, місцевим органам виконавчої влади та органам військового управління мати повну та об'єктивну уяву про реальні мобілізаційні можливості підприємств, зокрема про кількість та якість людських мобілізаційних ресурсів; по-друге, керівники підприємств зможуть проаналізувати і оцінити кількісні та якісні параметри трудових ресурсів, які залишаться на підприємствах після проведення мобілізації та їх можливості

забезпечити економічну безпеку в особливий період, зокрема стійку виробничу діяльність спрямовану на отримання прибутку та розвитку.

Список використаних джерел

1. Боброва Ю. Ю. Генеза українського законодавства щодо військового обліку жінок. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. Випуск 4. С. 3-7.
2. Деякі питання бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 р. №194. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-bronyuvannya-vijskovozobov'yazanih-vumovah-pravovogo-rezhimu-voyennogo-stanu-194>
3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» № 2866-IV від 8 вересня 2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
5. Наказ Держкомстату України, Міноборони України від 25.12.2009 р. № 495/656 «Про затвердження типової форми первинного обліку № П-2 «Особова картка працівника». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0495202-09#Text>
6. Національний класифікатор професій ДК:003:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>
7. Панова І. В. (2023). Сучасні проблеми цифровізації військового обліку в Україні. Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.). МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 32-36.
8. Порядок бронювання військовозобов'язаних за списком військовозобов'язаних під час дії воєнного стану, затв. постановою КМУ від 27.01.2023 р. № 76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#n14>
9. Порядок організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів: Затверджений постановою КМУ від 30.12.2022 р. № 1487. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-orhanizatsii-ta-vedennia-vijskovoho-obliku-pryzovnykiv-vijskovozobov'yazanykh-ta-rezervistiv-i301222-1487>
10. Правдивець О. М. Стандартизація підготовки фахівців з організації та ведення військового обліку, як фактор забезпечення економічної безпеки підприємств. Вчені записки Університету «КРОК». 2021. №4. С. 173-181.
11. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. №2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
12. Про затвердження Переліку спеціальностей та/або професій, споріднених з відповідними військово-обліковими спеціальностями, після одержання яких жінки беруться на військовий облік військовозобов'язаних: Наказ Міністерства оборони України від 11.10.2021 № 313. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1566-21#Text>
13. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>
14. Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну: Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-п#Text>
15. Тищенко О. В., Черноус С. М., Дунаєвська Л. Г. До питання про проблеми правового регулювання військового обліку працівників. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №9. С. 258-262. URL: http://lsej.org.ua/9_2022/61.pdf
16. Чернишова В. Ю. Військовий облік жінок в Україні: адміністративно-правовий аспект. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33. №4. С. 149-153.
17. Щодо деяких питань ведення військового обліку працівників у роботодавця: Лист Генерального Штабу Збройних сил України від 27.09.2017 р. № 321/5989. URL: <http://document.vobu.ua/doc/14580>

References

1. Bobrova Yu. Yu. (2022). Heneza ukrayins'koho zakonodavstva shchodo viys'kovoho obliku zhinok [The genesis of Ukrainian legislation regarding the military registration of women]. Prykarpats'kyi yurydychnyy visnyk. Vypusk 4. S. 3-7.
2. Deyaki pytannya bronyuvannya viys'kovozobov'yazanykh v umovakh pravovoho rezhymu voyennogo stanu [Some issues of reservation of conscripts under the legal regime of martial law]: Zatverdzheno postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 03.03.2022 r. №194. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-bronyuvannya-vijskovozobov'yazanih-vumovah-pravovogo-rezhimu-voyennogo-stanu-194>
3. Zakon Ukrayiny «Pro zabezpechennya rivnykh prav ta mozhlyvostey zhinok i choolovikiv» [Law of Ukraine «On Ensuring Equal Rights and Opportunities of Women and Men»] № 2866-IV vid 8 veresnya 2005 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
4. Kodeks Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya [Code of Ukraine on administrative offenses] vid 07.12.1984 r. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

5. Nakaz Derzhkomstatu Ukrainy, Minoborony Ukrainy vid 25.12.2009 r. № 495/656 «Pro zatverdzhennya typovoyi formy pervynnoho obliku № P-2 «Osobova kartka pratsivnyka» [«On the approval of the standard form of primary registration No. P-2 «Employee's personal card»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0495202-09#Text>
6. Natsional'nyy klasyfikator profesiy DK:003:2010 [National Classifier of Professions DK:003:2010]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>.
7. Panova I. V. Suchasni problemy tsyfrovizatsiyi viys'kovoho obliku v Ukraini [Modern problems of digitalization of military accounting in Ukraine]. Problemy suchasnoyi politseystyky : tezy dop. III nauk.-prakt. konf. (m. Vinnytsya, 11 trav. 2023 r.). MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnut. sprav, Nauk. park «Nauka ta bezpeka». Vinnytsya : KhNUVS, 2023. S. 32-36.
8. Poryadok bronyuvannya viys'kovozobov'yazanykh za spyskom viys'kovozobov'yazanykh pid chas diyi voyennoho stanu [The procedure for booking conscripts according to the list of conscripts during martial law], zatv. postanovoyu KМУ vid 27.01.2023 r. №76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#n14>
9. Poryadok orhanizatsiyi ta vedennya viys'kovoho obliku pryzovnykiv, viys'kovozobov'yazanykh ta rezervistiv [The procedure for organizing and maintaining military records of conscripts, conscripts and reservists]: Zavtverdzhenny postanovoyu KМУ vid 30.12.2022 r. № 1487. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-orhanizatsii-ta-vedennia-viiskovoho-obliku-pryzovnykiv-viiskovozoboviazanykh-ta-rezervistiv-i301222-1487>
10. Pravdyvets' O. M. (2021). Standartyzatsiya pidhotovky fakhivtsiv z orhanizatsiyi ta vedennya viys'kovoho obliku, yak faktor zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky pidpryemstv [Standardization of the training of specialists in the organization and maintenance of military records as a factor in ensuring the economic security of enterprises]. Vcheni zapysky Universytetu «KROK». №4. S. 173-181.
11. Pro viys'kovyy obov'yazok i viys'kovu sluzhbu: Zakon Ukrainy [On military duty and military service: Law of Ukraine] vid 25.03.1992 r. №2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
12. Pro zatverdzhennya Pereliku spetsial'nostey ta/abo profesiy, sporidnenykh z vidpovidnymy viys'kovo-oblikovymy spetsial'nostyamy, pislya oderzhannya yakykh zhinky berut'sya na viys'kovyy oblik viys'kovozobov'yazanykh [On the approval of the List of specialties and/or professions related to the relevant military accounting specialties, after receiving which women are accepted for military accounting of conscripts]: Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 11.10.2021 № 313 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1566-21#Text>
13. Pro mobilizatsiyu pidhotovku ta mobilizatsiyu: Zakon Ukrainy [On mobilization training and mobilization: Law of Ukraine] vid 21.10.1993 r. № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>
14. Typova instruktsiya z dokumentuvannya upravlins'koyi informatsiyi v elektronniy formi ta orhanizatsiyi roboty z elektronnyimi dokumentamy v dilovodstvi, elektronnoho mizhvidomchoho obminu [Standard instructions for documenting management information in electronic form and organizing work with electronic documents in record keeping, electronic interdepartmental exchange]: Zatverdzhena postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.01.2018 r. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-p#Text>
15. Tyshchenko O. V., Chernous S. M., Dunayevs'ka L. H. (2022). Do pytannya pro problemy pravovoho rehulyuvannya viys'kovoho obliku pratsivnykiv [Regarding the issue of legal regulation of military personnel records]. Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal. №9. S. 258-262. URL: http://lsey.org.ua/9_2022/61.pdf
16. Chernyshova V. Yu. (2022). Viys'kovyy oblik zhinok v Ukraini: administrativno-pravovyy aspekt [Military registration of women in Ukraine: administrative and legal aspect]. Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya: publichne upravlinnya ta administruvannya. Tom 33. №4. S. 149-153.
17. Shchodo deyakykh pytan' vedennya viys'kovoho obliku pratsivnykiv u robotodavtsya [Regarding some issues of keeping military records of employees at the employer]: Lyst Heneral'nogo Shtabu Zbroynykh syl Ukrainy vid 27.09.2017 r. № 321/5989. URL: <http://document.vobu.ua/doc/14580>

ДАНІ ПРО АВТОРА

Перчук Оксана Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

e-mail: oksi011279@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-64844-7011>

Researcher ID: 55052018

Артюх Олександр Олександрович, викладач кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління, Університет Григорія Сковороди в Переяславі

DATA ABOUT THE AUTHOR

Perchuk Oksana, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Business Management, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,

e-mail: oksi011279@gmail.com

Oleksandr Artyukh, Lecturer of the Department of Accounting, Taxation and Business Management, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav